

vidíme v tomto zapojení spíše vhodnou možnost rozvíjet u nich základy vědecké práce a připravovat je tak na vlastní účast v soutěži v dalším roce studia.

V další perspektivě SVOČ v podmínkách katedry je třeba i nadále posilovat vznik týmových prací (podíl kolektivních prací činí doposud 21,6%), vždyt' týmová práce je dnes typická pro řešení problematiky na všech úsecích vědy i praxe. Zkušenosti získané z aktivní účasti ve studentské vědecké a odborné činnosti se u naprosté většiny taktó zapojených posluchačů odrážejí i v kvalitě zpracování jejich diplomního úkolu, v přípravě na závěrečné státní zkoušky i v úspěšnosti dalšího působení při výkonu jim svěřených funkcí.

Jarmila Novotná

Lubomír Mojžíšek:

Pracovní výchova dětí a mládeže, SPN, Praha 1978, 253 str.

Pracovní výchova tvoří jeden z ústředních článků komunistické výchovy mládeže i dospělých a na její koncepci, na její úrovni i na jejich výsledcích závisí v mnoha směrech rozvoj ekonomiky, vědy i kultury socialistické společnosti. Plným právem staví tuto výchovnou složku do centra přípravy nového člověka již klasikové marxismu-leninismu a socialistická pedagogika jí věnuje trvale mimořádnou pozornost. V uplynulých letech se objevilo mnoho domácích i zahraničních studií z této oblasti, většinou ovšem prací dílčího charakteru a převážně metodických, které jistě napomáhají bezprostředně výchovně vzdělávací praxi, avšak neodhalují v plné šíři a v plném významu pracovní výchovu jako komplexní složku v systému komunistické výchovy všestranně rozvinuté socialistické osobnosti. Na základě hlubokého rozhledu v domácí i zahraniční odborné literatuře i za využití výsledků mnohaletých výzkumů zpracoval doc. PaedDr. Lubomír Mojžíšek, CSc., syntetickou monografii o soudobé koncepci pracovní výchovy v podmínkách vyspělé socialistické společnosti na prahu vědeckotechnické revoluce, která v mnoha směrech překonává tradiční hlediska a přístupy a odhaluje nové cesty této výchovy adekvátní náročným perspektivám naší společnosti.

Celá studie se dělí na čtyři relativně samostatné, avšak vnitřně hluboce zkloubené části. V první části autor sleduje historii pracovní výchovy, a to jak v předsocialistické fázi, tak v etapě socialistické společnosti, se zvláštním zřetelem k základním představám klasiků marxismu-leninismu o pracovní výchově jako organické složce komunistické výchovy. Druhá část spisu přináší komplexní analýzu teoretických východisek moderní koncepce pracovní výchovy. Autor zkoumá sociální základy pracovní činnosti z hlediska ekonomických i společenských proměn v etapě vědeckotechnické revoluce, analyzuje fyziologické a psychologické principy práce a vyúsťuje ve formulaci pedagogických principů pracovní činnosti.

Ústřední částí celého spisu je část třetí věnovaná teoretickým principům a systému pracovní výchovy. Vychází z koncepce pracovní výchovy jako nedílné složky výchovy komunistické, zkoumá obsahovou strukturu pracovní výchovy z hlediska potřeb soudobé společnosti, analyzuje pracovní morálku a její výchovu, estetickou stránku pracovní činnosti, výchovu k pracovní adaptabilitě, profesionální orientaci mládeže a organizační systém pracovní výchovy. Právě v této části se plně uplatnily nové přístupy doc. Mojžíška ke koncepci i realizaci pracovní výchovy, které překonávají tradiční manualismus, odřazenost od potřeb a perspektiv společnosti, samoúčelnost pracovní výchovy i její úzke zaměření převážně na práci fyzickou. Zvláště významné je těsné sepětí pracovní výchovy s profesionální orientací jako dlouhodobým aspektem výchovně vzdělávací činnosti. Závěrečná čtvrtá část se zabývá v přehledné formě metodami pracovní výchovy, kde autor správně spojuje metody rozvíjející všeobecnou polytechnickou a odbornou pracovní kvalifikaci s metodami výchovy pracovní morálky.

Celý spis je nesen snahou na jedné straně dostatečně vědecky zdůvodnit novou koncepci pracovní výchovy dětí a mládeže a na druhé straně dosáhnout pozitivních proměn v současné výchovně vzdělávací praxi na školách i v mimoškolních podmínkách. Autor přináší rozsáhlou informaci o současných progresivních snahách v dané

oblasti, kriticky se vyrovnává s některými dosavadními jednostrannostmi a přesvědčivě ukazuje cestu komplexní modernizace obsahové, organizační i metodické na úseku pracovní výchovy mladé generace. V tomto směru poskytuje práce doc. Mojžiška nesčetné podněty pro další výzkumy i pro monografická zpracování naznačených problémů.

Vladimír Jůva

Vladimír Jůva:

Pedagogika jako věda,
UJEP, Brno 1977, 194 str.

V současné pedagogické literatuře se stále více pocituje naléhavá potřeba syntetického pohledu na komplexní problematiku výchovy v moderní společnosti, který by integroval bohatou zeň monografií z jednotlivých dílčích pedagogických disciplín i o jednotlivých významných problémech výchovy a vzdělání mládeže i dospělých. Významný přínos v tomto směru znamená spis prof. PhDr. Vladimíra Jůvy, DrSc., Pedagogika jako věda, který vyšel v roce 1977 v edici Spisů filozofické fakulty Univerzity J. E. Purkyně v Brně. Dílo je výslednicí autorových mnohaletých historickosrovnávacích i empirických výzkumů v oblasti dějin pedagogiky, obecné pedagogiky i jednotlivých teorií složek komunistické výchovy a podává ve třech relativně samostatných částech soustavnou analýzu pedagogické metodologie, vývoje pedagogického myšlení od antiky až po naše dny a pedagogické systematiky se zaměřením na klíčové pedagogické kategorie a jejich aplikaci v každodenní praxi.

První část spisu je věnována metodologickým problémům pedagogiky. Autor přesvědčivě ukazuje, jak naléhavé úkoly, které stojí před výchovou v socialistické společnosti, staví nebývalé nároky i před pedagogické vědy, které jsou nuceny hledat nové, syntetičtější a efektivnější metody výzkumu a hodnocení výchovně vzdělávací reality a aplikace dosahovaných výsledků do živé pedagogické praxe. V této části analyzuje autor předmět pedagogiky, její úkoly, její metody, její vztah k jiným vědním oborům i její strukturu a funkci v současné společnosti. V duchu tradic brněnské pedagogické školy reprezentované za první republiky takovými osobnostmi, jako byl Otokar Chlup nebo Jan Uher, pojímá autor pedagogiku jako specifickou společenskou vědu těsně svázanou s celým souborem věd společenských, přírodních i technických, která adekvátními metodami zkoumá výchovu a vzdělávání mládeže i dospělých v celé společnosti, tj. v podmínkách školských, mimoškolských, podnikových i rodinných.

Druhá část spisu přináší systematický rozbor vývoje pedagogických koncepcí od antiky až po naši současnost. V přísném výběru a v krajně koncentrované formě odhaluje autor progresivní rysy jednotlivých pedagogických systémů, které v nové podobě a za nových podmínek našly své zákonité vyústění v pedagogice socialistické. Jako červená nit se táhne celou touto částí úsilí nejpokrokovějších pedagogů o překonání třídní diference výchovy, její jednostrannosti i jejího odtržení od potřeb života. Tyto ideje mohla samozřejmě naplnit v plné míře teprve socialistická pedagogika, které je ve spise věnována relativně největší část včetně konkrétní analýzy současných výsledků pedagogické vědy v jednotlivých socialistických státech. Právě analýza nejnovější pedagogiky a jejich základních směrů tvoří nejvýznamnější a v mnohém originální přínos Jůvova spisu a je výslednicí jeho stálého kontaktu s pedagogickým děním jednotlivých socialistických zemí.

Třetí část spisu je věnována systému pedagogických kategorií. Tato část je vyústěním celé práce, v ní jsou v obecné rovině integrovány výsledky dosažené historickosrovnávací analýzou i dlouhodobým empirickým výzkumem. Autor zde podrobně analyzuje cíle výchovně vzdělávací činnosti, její strukturu i její činitele, její principy, formy i metody, a to v důsledné snaze pojímat výchovně vzdělávací proces jako jednotný a celoživotní proces, který se uskutečňuje ve vzájemném průniku výchovy školní i mimoškolní, podnikové i rodinné. Analyzuje hlavní znaky komunistické výchovy, její ideovou orientaci, její permanentní charakter, její těsné sepětí se životem i její stálé úsilí o všestranný rozvoj osobnosti jako uvědomělého, vysoce kvalifiko-